

Yhdistyksen jäsenluettelo ja EU:n tietosuoja-asetus

Lauri Havia & Lauri Lahoniitty

Jäsenyys

- Jäsenyyteen vaaditaan aina vähintään:
 1. jäseneksi hakevan henkilökohtainen tahdonilmaisu
 2. yhdistyksessä tehty, pöytäkirjaan merkitty päätös hyväksymisestä
- Useimmilla järjestöillä myös muita ehtoja jäsenyydelle
- Pakko ei ole hyväksyä ketään jäseneksi
- Jäsenryhmiä voi olla erilaisia: täysijäsen, opiskelijajäsen, kunniajäsen, kannatusjäsen ym.

Jäsenyys

- Eroamisesta vaaditaan myös tahdonilmaisuu
-> ei kuitenkaan vaadi yhdistykseltä hyväksyntää
- Erottaa jäsen voidaan vain jos
 1. Jäsen on jättänyt täyttämättä jäsenvelvoitteensa
 2. Jäsen ei täytä enää jäsenyyden ehtoja
 3. Jäsen on huomattavasti vahingoittanut yhdistystä
 4. Säännöissä mainitaan jokin muu peruste

Jäsenluettelo

- Yhdistyslaki vaatii
 - Täydellinen nimi
 - Kotipaikka
- TYY "vaatii"
 - Opiskelijastatuksen (eli TYYn jäsenyyden)
 - Jäsenenä vähintään 10 TYYn jäsentä

Jäsenluettelo

- Jäsenluettelon asianmukaisesta pitämisestä vastuu on hallituksella.
- Ajantasaisuus tärkeintä yhdistyksen kokouksissa ja muissa äänestystilanteissa
- Jäsenluettelo luo oletaman siitä, ketkä ovat jäseniä
 - Huolimaton ylläpito ei siis esim. poista jäsenyyttä
 - Jäsenluettelosta puuttuminen voidaan korjata hallituksen päätöksellä, jossa todetaan, että henkilöt ovat jäseniä

EU:n uusi yleinen tietosuoja-asetus

- Tulee voimaan 25.5.2018
- Tarkoituksena korvata nykyisen henkilötietolain sääntely
- Koskee myös yhdistyksiä
- Ei sen sijaan koske yksityisen henkilön henkilökohtaista tai kotitalouteen liittyvää toimintaa
- Seuraaviin dioihin kerätty olennaisimmiksi ajateltuja asioita
 - tiedot eivät kuitenkaan täydellisiä, joten asiat syytä tarkistaa asetuksesta

Mikä voi olla henkilötieto ja mikä on rekisteri?

- **Henkilötieto**

- "kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, jäljempänä 'rekisteröity', liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella"
- Eli esim. nimi, sähköpostiosoite tai kuva, josta on tunnistettavissa

- **Rekisteri**

- "mitä tahansa jäsenneiltyä henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein, oli tietojoukko sitten keskitetty, hajautettu tai toiminnallisista tai maantieteellisistä perusteista jaettu"

Millä perusteella henkilötietoja saadaan käsitellä?

- Suostumus
- Sopimuksen toimeenpanemisen tarve ja henkilö on osapuolena sopimuksessa tai sopimusta edeltävien toimenpiteiden toimeenpanon tarve rekisteröidyn pyynnöstä
- Rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite
- Yleistä etua koskeva tehtävä tai julkisen vallan käyttäminen
- Oikeutettujen etujen toteuttaminen

Millä perustein henkilötietoja on käsiteltävä?

- Vaatimukset:
 - Lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys
 - Käyttötarkoitussidonnaisuus
 - Tietojen minimointi
 - Täsmällisyys
 - Säilytyksen rajoittaminen
 - Eheys ja luottamuksellisuus
- Osoitusvelvollisuus

Erityiset henkilötietoryhmät

- Käsittely lähtökohtaisesti **kielletty**, mutta sallittua esimerkiksi nimenomaisen suostumuksen tai työoikeudellisen velvoitteen perusteella
 - rotu tai etninen alkuperä
 - poliittiset mielipiteet
 - uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
 - ammattiliiton jäsenyys
 - geneettisten tai biometrinen tietojen
- käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
 - terveyttä koskevat tiedot
 - luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevat tiedot

Rekisteröidyn oikeudet

- Rekisteröidylle annettava tiedot mm.
 - Rekisterinpitäjästä
 - Käsittelyn tarkoituksesta ja oikeusperusteesta
 - Henkilötietojen vastaanottajista
 - Säilytysajasta
 - Rekisteröidyn oikeuksista tietojen käsittelyn aikana
- Oikeus saada pääsy itseään koskeviin henkilötietoihin
- Oikeus saada tiedot oikaistuiksi
- Tietyissä tilanteissa myös oikeus tulla unohdetuksi

Rekisterinpitäjän vastuut 1/2

- Riskiperusteinen lähestymistapa
 - "Ottaen huomioon **käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset** sekä luonnollisten henkilöiden **oikeuksiin ja vapauksiin** kohdistuvat, todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevat **riskit** rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat **tekniset ja organisatoriset toimenpiteet**, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että käsittelyssä noudatetaan tätä asetusta."
- Sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuojaja
- Seloste käsittelytoimista
 - Velvoite ei koske "yritystä tai järjestöä, jossa on alle 250 työntekijää, paitsi jos sen suorittama käsittely todennäköisesti aiheuttaa riskin rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille tai **käsittely ei ole satunnaista.**"

Rekisterinpitäjän vastuut 2/2 – hyvä tiedostaa

- Ilmoitusvelvollisuus tietoturvaloukkauksesta
- Vaikutustenarviointi
 - ”Jos tietyn tyyppinen käsittely etenkin uutta teknologiaa käytettäessä **todennäköisesti aiheuttaa – käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset** huomioon ottaen – luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta **korkean riskin**, rekisterinpitäjän on ennen käsittelyä toteutettava **arviointi suunniteltujen käsittelytoimien vaikutuksista henkilötietojen suojalle.**”
- Tietosuojavastaavan nimittäminen

Mitäs tarttis tehdä?

Tietosuojavaltutetun toimiston ohjeet

1. Selvitä, pitääkö organisaatioosi nimittää **tietosuojavastaava**.
2. Selvitä, miten organisaatiossasi käsitellään henkilötietoja. **Käy läpi kaikki henkilötietojen käsittelyn vaiheet keräämisestä hävittämiseen ja dokumentoi ne.** Varmista, että organisaatiosi noudattaa nykyisin sovellettavaa henkilötietolakia.
3. Selvitä, millä perusteella organisaatiosi käsittelee henkilötietoja. **Henkilötietojen käsittelylle on oltava aina laista löytyvä peruste.**
4. Arvioi, millaisia riskejä henkilötietojen käsittelyyn liittyy organisaatiossasi. **Selvitä, miten riskejä voitaisiin minimoida.** Ryhdy toimenpiteisiin, jotka vastaavat henkilötietojen käsittelyyn liittyvää riskiä [...]
5. **Selvitä, miten organisaatiosi noudattaa tietosuoja-asetuksessa määriteltyjä rekisteröityjen oikeuksia.** Selvitä myös, miten rekisteröityjen pyyntöihin tällä hetkellä vastataan. Päivitä prosessit tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisiksi.
6. **Huolehdi tietoturvasta.** Valmistaudu ilmoittamaan henkilötietojen tietoturvaloukkauksista.
7. **Varmista, että toimeksiantosopimukset vastaavat asetuksessa säädettyjä ehtoja, jos organisaatiosi on ulkoistanut henkilötietojen käsittelyyn liittyviä tehtäviä.** Ota tietosuoja-asetus huomioon myös muissa sopimuksissa ja hankinnoissa.
8. ~~Määrittele johtava valvontaviranomainen, jos organisaatiosi toimii usean EU:n jäsenmaan alueella.~~
9. ~~Selvitä, miten organisaatiosi on huomioitava lasten erityisasema. Jatkossa lapsi tarvitsee huoltajan tai muun vanhempainvastuunkantajan suostumuksen tai valtuutuksen tietoyhteiskunnan palveluiden käyttöön. Suomessa ikäraja ei ole vielä selvillä, mutta se on vähintään 13 ja enintään 16 vuotta.~~

Case 1: Jäsenrekisteri – ennen tietojen keräämistä

- Dokumentoi tietojen käsittelyn vaiheet keräämisestä hävittämiseen
- Arvioi tietojen käsittelyä suhteessa tietosuojaperiaatteisiin
 - Lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys, käyttötarkoitussidonnaisuus, tietojen minimointi, täsmällisyys, **säilytyksen rajoittaminen, eheys ja luottamuksellisuus** sekä näiden **osoittamisvelvollisuus**
- Selvitä henkilötietojen käsittelyn peruste
 - **Suostumus**, sopimuksen toimeenpanemisen tarve ja henkilö on osapuolena sopimuksessa, **rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite**, yleistä etua koskeva tehtävä tai julkisen vallan käyttäminen, **oikeutettujen etujen toteuttaminen**. Jos kyseessä on erityisiä henkilötietoryhmiä myös peruste niiden keräämiseen.
- Arvioi riskit ja pyri minimoimaan ne (sekä tee mahdollinen vaikutustenarviointi)
- **Anna asetuksen vaatimat tiedot, kun keräät tietoja rekisteröidyltä**
 - Helpoin tapa toteuttaa lienee **selosteen** kautta

Case 1: Jäsenrekisteri – tietojen keruun jälkeen

- Anna rekisteröidylle tarvittaessa pääsy omiin tietoihinsa, korjaa rekisteröidyn tiedot tämän vaatimuksesta ja muutenkin noudata rekisteröidyn oikeuksia
- Mahdollisesti **ylläpidä selostetta käsittelytoimista**
- Ylläpidä asianmukaista turvallisuustasoa tietojen käsittelyssä
- Ilmoita mahdollisista loukkauksista valvontaviranomaiselle ja rekisteröidylle
- Menettele lähtökohtaisesti siten kuin rekisteröidylle on tietoja kerättäessä kerrottu

Case 2: Sähköpostilista

- Selvitä käsittelyn peruste: käytännössä **suostumus** tai oikeutetut edut
- Anna rekisteröidylle vaaditut tiedot tietoja kerättäessä
- Säilytä tietoja asetuksen vaatimusten mukaisesti
- Mahdollisesti ylläpidä **selostetta käsittelytoimista**
- Toimi lähtökohtaisesti siten kuin olet tietoja saadessasi kertonut toimivasi
- Poista henkilötiedot vaadittaessa

Case 3: Tapahtumaosallistuminen

- Selvitä käsittelyn peruste: käytännössä **suostumus** tai oikeutetut edut
- Anna rekisteröidylle vaaditut tiedot tietoja kerättäessä
 - Jos yksi henkilö ilmoittaa useamman, pitää muillekin henkilöille toimittaa tiedot
- Säilytä tietoja asetuksen vaatimusten mukaisesti
- Pidä mahdollinen **seloste** saatavilla
- Toimi lähtökohtaisesti siten kuin olet tietoja saadessasi kertonut toimivasi
- Poista tiedot kun niitä ei enää tarvita!

Lähteitä ja lisätietoa

- EU:n uusi yleinen tietosuoja-asetus (tunnisteena 2016/679, annettu 27.4.2016): löytyy ainakin eur-lex.europa.eu –sivuston kautta hakusanalla ”tietosuoja-asetus”, myös googlen kautta
- Tietosuojavaltuutetun ohjeet: www.tietosuoja.fi (suurin osa ohjeista ja muusta materiaalista koskee nykyistä henkilötietolakia, joten osattava ottaa tämä huomioon)
- Hanninen, Laine, Rantala, Rusi & Varhela: Henkilötietojen käsittely – EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimukset. Kauppakamari 2017: Kirjasta löytyy online-versio ainakin Finnan kautta
- EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietintö: löytyy valtioneuvoston sivuilta ja googlaamalla esim. Tatti mietintö

Kysymyksiä?

